

افشای اسرار شغلی چه آثار کیفری در پی خواهد داشت؟

بر اساس مقررات جاری، افشای اسرار شغلی نه تنها در برخی حرف مانند پزشکی و وکالت وجود دارد بلکه در شرایط موجود به سایر مشاغل از جمله حرفه‌های تجاری نیز سرایت کرده است.

بر اساس مقررات جاری، افشای اسرار شغلی نه تنها در برخی حرف مانند پزشکی و وکالت وجود دارد بلکه در شرایط موجود به سایر مشاغل از جمله حرفه‌های تجاری نیز سرایت کرده است. بنابراین در عرصه فعالیت‌های صنعتی و تجاری، مهندس نرم‌افزار، افزایش بهره‌وری؛ طور مثال در یک شرکت اشتغال دارد و در متن قرارداد از وی تعهد گرفته شده است تا از اسرار شغلی مربوط به آن شرکت صیانت کند، انتقال این اسرار به شرکت رقیب، نقض تعهد تلقی و علاوه بر مجازات کیفری، محکوم به جبران ضرر و زیان کارفرمای خویش خواهد شد. زمانی که یک فرد اسرار دیگری را افشا می‌کند، اعتماد وی را نادیده گرفته و این امر به خودی خود، نه تنها از نظر اخلاقی زشت و ناپسند است بلکه دارای آثار کیفری است.

به گزارش «تابناک» اسرار تجاری به هر نوع اطلاعات ارزشمندی اطلاق می‌شود که دارای ارزش مستقل اقتصادی باشد، بدون آن که در نزد عموم مورد شناسایی واقع شده باشد و با این توصیف شامل هر نوع اطلاعات مانند فرمول شیمیایی تولید نوشابه، الگو و نظریه ای است که به صاحب خود امتیاز رقابتی در بازارهای تجاری اعطا می‌کند و اتکا به این اطلاعات به دارنده آن قدرت بیشتری در عرصه فعالیت‌های تجاری می‌دهد.

ایره این موضوع گاهی مواردی از قبیل اختراع جدید بدون آن که هنوز تقاضای ثبت آن شده باشد، استراتژی‌های بازار، تکنیک‌های تولید و مجموعه دستورات کامپیوتری را نیز دربر می‌گیرد و حتی بعضا شامل فهرست‌های مشتریان و همچنین طرح ایجاد و خط تولید جدید، اعم از اینکه از طریق صحیح یا ناصحیح مانند سرقت، به دست آید، می‌شود.

آثار کیفری در قانون مجازات اسلامی و سایر قوانین

طبق قانون مجازات اسلامی، پزشکان، جراحان، ماماها و داروفروشان و کلیه کسانی که به مناسبت شغل یا حرفه شان محرم اسرار می‌شوند، هرگاه در غیر موارد قانونی اسرار مردم را افشا کنند، به سه ماه و یک روز تا یک سال حبس یا به جزای نقدی از یک میلیون و 500 هزار ریال تا 6 میلیون ریال محکوم می‌شوند.

قانونگذار در ماده ۶۴۸ بخش تعزیرات قانون مجازات اسلامی مصوب سال 1375، پزشکان و ماماها را رازداران حرفه ای معرفی کرده است که البته به این گروه می‌توان وکلا و قضات را هم اضافه کرد. پر واضح است که ما نمی‌توانیم هرگونه اطلاعاتی را جزء اسرار تجاری محسوب کنیم، اما از آنجایی که ملاک قابل مجازات بودن افشای اسرار، جنبه عمومی این عمل است، هر شغل و حرفه ای را که موجب اعتماد به آنها شده است، در بر می‌گیرد.

بنابراین از جمله موارد آن، اسراری است که افرادی به مناسبت شغل و حرفه خود به آنها پی می‌برند و این اطلاعات صرف نظر از سری بودنشان، باید دارای ارزش اقتصادی مستقل نیز باشند. بدین ترتیب کسانی مانند پرسنل فنی شرکتی که به مناسبت شغل خود به اسرار پی می‌برند، مشمول ماده 648 خواهند شد. زیرا در ماده مزبور گفته شده است: «و کلیه کسانی که به مناسبت شغل یا حرفه خود محرم اسرار می‌شوند»، که یک اصل کلی به دست می‌آید و آن عبارت است از اینکه برای حفظ ارزش اعتماد عمومی در مراودات اقتصادی بتوان این دست افراد را مشمول این ماده دانست.

همچنین در خصوص سوء استفاده از برندها و علائم تجاری ثبت‌شده، ضمن اینکه مطابق ماده 41 قانون ثبت علائم و اختراعات مصوب سال 1386 هر ذی نفعی می‌تواند از دادگاه ابطال استفاده از علامت ثبت را درخواست کند، حسب ماده 61 قانون مذکور، هر شخصی که با علم و عمد مرتکب عملی شود که نقض حقوق به شمار آید یا طبق آن عمل غیرقانونی تلقی شود، مجرم شناخته شده و علاوه بر جبران خسارت، به پرداخت جزای نقدی یا حبس تعزیری از نود و یک روز تا 6 ماه یا هر دوی آنها محکوم می‌شود.

قانون حمایت از حقوق مؤلفان، مصنفان و هنرمندان

چنان که می‌دانیم کپی رایت نوعی حفاظت قانونی از آثار چاپ شده و چاپ نشده ادبی، علمی و هنری است. این آثار به هر صورت که عرضه شده، در حالی که ماهیتی قابل درک داشته باشند، یعنی دیده، شنیده یا لمس شوند مورد حمایت قانونی

خواهند بود.

بر اساس حمایت از حقوق مؤلفان، مصنفان و هنرمندان مصوب سال 1348، آثاری که توسط پدید آورندگان تهیه می شود و آنچه پدید آورنده از راه دانش و ابتکار پدید می آورد، از آن اوست.

در این راستا در ماده یک آن تصریح شده است: از نظر این قانون به مؤلف، مصنف و هنرمند « پدیدآورنده» و به آنچه از راه دانش یا هنر یا ابتکار آنان پدید می آید، بدون در نظر گرفتن طریقه یا روشی که در بیان یا ظهور یا ایجاد آن به کار رفته است، « اثر» اطلاق می شود.

از نظر ضمانت اجرای کیفری حسب ماده 23 قانون مذکور، هر کس تمام یا قسمتی از اثر دیگری را که مورد حمایت این قانون است، به نام خود یا به نام پدیدآورنده بدون اجازه او یا عالمأ و عامداً به نام شخص دیگری غیر از پدیدآورنده نشر یا پخش یا عرضه کند، به حبس تأدیبی از 6 ماه تا 3 سال محکوم خواهد شد. از سوی دیگر، در حقوق مربوط به اختراعات؛ محرمانه یا سری بودن تا پیش از پرکردن تقاضا؛ ثبت اختراع، حیاتی است، چنانچه مخترعی خواهان آن باشد که اختراع خود را الی؛ اابد مورد حمایت قرار دهد، می؛ تواند آن را تحت عنوان اسرار تجاری و نه اختراع ثبت کند.

آثار کیفری در قانون تجارت الکترونیکی

به گزارش بخش فرهنگی قوه؛ قضاییه، در رابطه با حمایت از اسرار تجاری قانونگذار، موادی از قانون تجارت الکترونیکی مصوب بهمن سال 1382 را به این اسرار و حمایت از آن در محیط الکترونیکی تخصیص داده است. با توجه به پیشرفت علم و تکنولوژی در عرصه؛ های مختلف تجاری و نمایان شدن جنبه؛ های جدیدی از روابط و معاملات تجاری، مبحث دوم از فصل دوم قانون فوق به حمایت از اسرار تجاری اختصاص داده شده است. در این ارتباط ماده ۶۵ این قانون اسرار تجاری الکترونیکی را تعریف کرده و به حمایت از آن تصریح شده است.

طبق این ماده اسرار تجاری شامل اطلاعات، فرمول ها، الگوها، نرم؛ افزارها، ابزار و روش ها، تألیف های منتشرنشده، روش های انجام تجارت و دادوستد، فنون، نقشه ها، فراگردها، اطلاعات مالی، فهرست مشتریان، طرح؛ های تجاری و امثال این؛ ها است که دارای این خصوصیات زیر هستند: به طور مستقل دارای ارزش اقتصادی هستند؛ در دسترس عموم قرار ندارند و تلاش های معقولانه؛ ای برای حفظ و حراست از آنها انجام شده است.

در ماده ۶۴ نیز قانونگذار تحصیل غیرقانونی اسرار تجاری و اقتصادی برای خود یا افشای آن برای دیگری را در محیط الکترونیکی جرم دانسته و در ماده ۷۵ همان قانون برای متخلفان مجازات حبس و جزای نقدی در نظر گرفته است.

همچنین در ماده ۷۵ پیش؛ بینی شده است که علاوه بر مجازات تحصیل غیرقانونی اسرار تجاری یا افشای آن، نقض حقوق قراردادهای استخدامی مبنی بر عدم افشای اسرار شغلی یا دستیابی غیرمجاز به اسرار تجاری مجموعه؛ ای که شخص در آن مشغول به کار است، به منظور رقابت برای جلب منفعت یا ورود خسارت در بستر مبادلات الکترونیکی، مستحق حبس از 6 ماه تا دو سال و نیم و جزای نقدی معادل پنجاه میلیون ریال است.

قانون حمایت از حقوق پدید آورندگان نرم؛ افزارهای رایانه؛ ای

قانون حمایت از حقوق پدید آورندگان نرم؛ افزارهای رایانه؛ ای که در سال 1379 به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید، بیان می؛ دارد: حق نشر، عرضه، اجرا و حق بهره؛ برداری مادی و معنوی نرم؛ افزار رایانه ای متعلق به پدیدآورنده آن است. نحوه تدوین و ارائه داده ها در محیط قابل پردازش رایانه ای نیز مشمول احکام نرم افزار خواهد بود. همچنین این قانون پیش؛ بینی کرده که مدت حقوق مادی 30 سال از تاریخ پدید آوردن نرم افزار و مدت حقوق معنوی نامحدود است. لذا با توجه به اصول و قواعد مسلم حقوقی که اضرار به غیر را موجب مسئولیت می؛ داند، بنابراین نقض حقوق مورد حمایت این قانون در صورتی که موجب ورود ضرر به دارنده حقوق شود، امکان مطالبه خسارت وارده را با رعایت شرایط عمومی دعوی خسارت، همچون اثبات رابطه سببیت و میزان خسارت وارده فراهم می؛ سازد. ضمناً نقض حقوق موضوع این قانون، ضمانت اجرای کیفری نیز در پی داشته، چنانچه ماده 13 مقرر کرده است هرکس حقوق مورد حمایت این قانون را نقض کند، علاوه بر جبران خسارت به حبس از نود و یک روز تا 6 ماه و جزای نقدی از 10 میلیون تا پنجاه میلیون ریال محکوم می شود. البته لازم به ذکر است بزه مزبور از جرایم خصوصی محسوب و با شکایت شاکی خصوصی آغاز و با گذشت او موقوف خواهد شد.

توصیه‌های لازم جهت صیانت از اسرار تجاری

از آنجایی که اطلاعات تجاری همواره در معرض تهدید قرار دارند، در ابتدا توصیه بر آن است که باید به وسیله صاحبان آن اقداماتی مانند حسب مورد نصب پسورد، صورت پذیرد تا از افشای آن نزد دیگران از جمله رقباي اقتصادی جلوگیری شود. اگرچه هیچ کس حق ندارد که اسرار خود را در برابر دیگران فاش کند اما برخی افراد هم هستند که به اقتضای شغل خود ممکن است از بروز امور مهم و پنهانی افراد اطلاع پیدا کنند و همین مساله، ایجاب می کند تا از اسرار مردم در برابر دیگران حفاظت کرده و به اصطلاح رازدار باشند. حال اگر این افراد، رازداری نکرده و اسرار دیگران را فاش کنند، از نظر قانون مجرم هستند، که ذی‌نفع می‌تواند حسب مقررات فوق، مجازات آنها را از مراجع قضایی درخواست کند. همچنین بنا به توصیه ماده 14 قانون حمایت از حقوق پدیدآورندگان نرم افزارهای رایانه‌ای، شاکی خصوصی می تواند تقاضا کند مفاد حکم دادگاه در یکی از روزنامه ها با انتخاب و هزینه او آگهی شود.